

Posudek na rigorózní práci Mgr. Karla Davida
Vypořádání společného jmění manželů
(126 stran, připojeno je anglické resumé a seznam literatury)

Autor se v posuzované práci soustředil na důležitý aspekt problematiky společného jmění manželů jako základu manželského majetkového práva, a to na jeho vypořádání. Touto koncentrací na významnou část problematiky společného jmění manželů zdařile prokázal, že při dokonalé znalosti odborné literatury a právní praxe lze obsah rigorózní práce kvalitně naplnit i rozбором jednoho aspektu společného jmění manželů, byť je řadou odborníků považován za nejdůležitější. Potěšitelné je, že autor dobře vytipoval sporné okruhy tématu; ty následně v práci otevírá, uvažuje nad nimi, aby posléze předestřel vlastní závěry.

K přeložené práci mám tyto podněty resp. připomínky:

Na str. 23 autor zkoumá obsahovou stránku dohody manželů o vypořádání společného jmění ve vztahu k ochraně věřitelů; podle občanského zákoníku nesmí být práva věřitelů dohodou manželů dotčena. Dřívější soudní praxe řešila ochranu věřitele cestou odporovatelnosti takové dohody podle § 42a občanského zákoníku; následně se tyto dohody považovaly za neplatné pro rozpor se zákonem (§39 občanského zákoníku).

Současná judikatura NS však vychází z toho, že v případě rozporu dohody manželů se zájmy věřitelů, zůstává dohoda platná, avšak ve vztahu k věřitelům je relativně bezúčinná. Skýtá občanský zákoník pro takový závěr učiněný Nejvyšším soudem dostatečnou oporu ?

Právní režim závazků, které tvoří předmět společného jmění manželů, je podle ustanovení § 145 odst. 3 občanského zákoníku nesporný. Přesto upozorňuji autora na překvapivou a výraznou změnu judikatury NS k této otázce).

Na str. 34 autor správně uvádí, že soud v řízení vypořádává jen ty věci, které účastníci učinili předmětem řízení. Dále uvádí mj. ...že „ pro vypořádání je rozhodný stav věci v době zániku bezpodílového spoluvlastnictví. Až na str. 37 v rámci výkladu „Ocenění předmětu vypořádání“ uvádí právní větu ...“Při stanovení věci pro účely vypořádání společného jmění manželů se vychází z ceny věci v době vypořádání, avšak z jejího stavu v době zániku společného jmění“.

Domnívám se, že již na str. 34 autor mohl a měl být uveden odkaz na str. 37, aby čtenář byl na tento stav alespoň upozorněn.

Na str. 39 autor řeší problematiku členského podílu v bytovém družstvu; jde o otázky velmi aktuální, protože praxe potvrzuje, že členský podíl v bytovém družstvu představuje mnohdy jedinou větší majetkovou hodnotu, kterou manželé spolu mají. Správně upozorňuje na přístup NS, který nestejně řeší otázku, ke kterému datu ocenit členský podíl: zda k datu zániku společného členství v družstvu či až ke dni vypořádání.

Autora upozorňuji, že NS zaujal k této otázce stanovisko rozsudkem ze dne 8.9.2010 sp.zn. 31 Cdo 2063/2008, kterým se přiklonil se k závěru, že při ocenění členského podílu v bytovém družstvu v rámci vypořádání SJM je třeba vyjít ze stavu i obvyklé ceny tohoto podílu v době zániku společného členství v družstvu.

V souvislosti s jinak kvalitním výkladem postrádám na tomto místě literární odkaz na poměrně početné práce T.Dvořáka, který se otázkám bytového družstevnictví literárně hojně věnuje.

Na str. 77 autor řeší otázku vypořádání zúženého společného jmění manželů. Správně vystihuje podstatu problému v tom, zda dohodu o zúžení společného jmění manželů lze současně považovat již za platnou dohodu o vypořádání společného jmění manželů, není-li v této dohodě žádná zmínka o vypořádání podílů. S názorem autora, který takovému řešení přitakává, souhlasím, vzdor tomu, že rozhodovací praxe NS je v současné době odlišná.

Obsáhlé výklady o dopadech vykonávacího a insolvenčního řízení na společné jmění manželů přesvědčivě dokumentují složitost a nepřehlednost platné právní úpravy.

Návrh nového občanského zákoníku autor hodnotí střízlivě; upozorňuje na jeho výhody či možná negativa.

Předloženou rigorózní práce Mgr. Karla Davida doporučuji pro její nesporné kvality k obhajobě; k rozpravě navrhuji posouzení významu přijetí novely občanského soudního řádu zákonem č. 7/2009 Sb., ve vztahu k vypořádání společného jmění („přípravné jednání“) včetně problematiky zavedení Centrální evidence manželských smluv.

V Praze dne 24.10.2010

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.